

EFEKTÍVNA PODPORA KVALITNEJ OBNOVY RODINNÝCH DOMOV

AKO VYLEPŠIŤ DOTAČNÝ NÁSTROJ PRE RODINNÉ DOMY (byvajteusporne.sk)?

Od roku 2016 je na Slovensku zriadený dotačný nástroj na zateplenie rodinných domov (od mája 2019 aj pre nové rodinné domy v energetickej triede Ao) v gescii MDV SR. Príspevok slúži ako motivačný prvok, ktorý by mal prispieť k nárastu počtu kvalitne obnovených a postavených rodinných domov. Alokovaná výška a plánovaný počet podporených projektov vo výzvach však každým rokom klesá.

V obnove rodinných domov je na Slovensku obrovský potenciál – v necelom miliónu rodinných domov, z ktorých polovica je v pôvodnom stave, býva polovica populácie. Dobré fungovanie dotačného nástroja je otázkou verejného záujmu. Takéto programy totiž patria medzi najefektívnejšie nástroje na oživenie lokálnej ekonomiky, výrazne dopomáhajú k plneniu energetických a klimatických cieľov a súčasne dokážu znížiť ľuďom účty za energiu a zvyšovať ich kvalitu bývania. Záujem o obnovu rodinného domu a spolufinancovanie prostredníctvom štátnej dotácie je pritom veľký. Podľa nášho prieskumu z februára 2020 plánuje v najbližších 2 rokoch obnovovať 42 % vlastníkov rodinných domov a 26 % z nich by chcelo využiť štátnu dotáciu.

Inšpiráciou na zefektívnenie pre nás môže byť úspešný český dotačný program „Nová zelená úsporám“, ktorý ročne podporuje približne 8000 projektov. Cieľom slovenského nástroja by malo byť (aliquotne k českému programu) podporovať aspoň 4000 projektov ročne. Pre jeho zefektívnenie je potrebné, aby o možnosti podpory občania vedeli, aby sa im jej využitie pri obnove oplátilo a aby pre nich nebol celý proces zbytočne komplikovaný. Predovšetkým však musí štát zmeniť paradigmu riadenia tohto programu. Jeho cieľom je predsa pomôcť ľuďom kvalitne obnoviť ich rodinné domy, znížiť tým účty za energiu a skvalitniť bývanie a zároveň prispieť k spoločným zámerom ochrany klímy a úspor energie. Princíp prevencie zneužitia programu a dotácie musí nahradiť snaha o podporu čo najvyššieho počtu kvalitne obnovených rodinných domov po celom Slovensku. V tomto dokumente ukážeme, ako sa to dá.

Ako dotačný nástroj byvajtesporne.sk zefektívniť?
Toto sú naše odporúčania:

- 1. Pripraviť akčný plán na zlepšenia dotačného nástroja** s víziou ročne podporovať cca 4 000 projektov. Cieľom je zvýšiť atraktivnosť, zlepšiť poznateľnosť a odstrániť bariéry.
- 2. Navýšiť alokáciu v rozpočte MDV SR na program „01701 – Výstavba a obnova bytového fondu“** o 40 mil. € a vyčleniť ich na program podpory zateplovania rodinných domov (odhadujeme priemerný príspevok 8000 – 10 000 € pre 4000 projektov ročne). Okrem štátneho rozpočtu je možné zväziť ako zdroj financovania aj EŠIF 2021 – 2027, zdroje z Next Generation EU alebo z predaja emisných povoleniek.
- 3. Výrazne predĺžiť obdobie, v ktorom je možné podávať žiadosti** (ideálne bez obmedzenia, minimálne na úroveň ŠFRB, t. j. 15. 1. – 31. 10.). Žiadosti by sa nekoncentrovali v jednom čase a bolo by možné ich vyhodnocovať priebežne. Príprava projektu trvá podstatne dlhšie než jeden mesiac, výzvy by zároveň mali rešpektovať prirodzený proces obnovy. Odporúčame čerpať skúsenosti z českého programu, v ktorom prešli zo systému krátkodobých výziev na kontinuálny dlhodobý systém výziev. ([úprava a doplnenie zákona č. 555/2005](#))
- 4. Navýšiť maximálnu výšku príspevku na zateplenie RD zo 7000 € na 10 000 € a doplniť o príspevok na výmenu zdroja tepla.** Maximálnu výšku príspevku na zateplenie dnes nemožno považovať za dostatočnú a motivačnú a príspevok na nový zdroj tepla je možné získať len v rámci iných dotačných programov. V ideálnom prípade je vhodné rokovať so SIEA a MŽP o zlúčení programov na zateplenie a výmenu zdroja energie v RD. ([úprava zákona č. 555/2005](#); v nadväznosti je potrebná úprava vyhlášky č. 107/2019).
- 5. Navýšiť príspevok pri otvorových konštrukciách (okná a dvere)** na úroveň 80 – 110 €/m², ktorá odpovedá súčasným reálnym cenám a rovnako tak nastaveniu výšky v českom programe. ([úprava vyhlášky č. 107/2019](#))
- 6. V rámci obnovy RD umožniť aj čiastkové riešenia obnovy** a tým prispôsobiť program prirodzenému spôsobu obnovy RD. Túto možnosť je nutné podmieniť spracovaním projektovej dokumentácie pre celkovú obnovu domu. ([úprava zákona č. 555/2005](#))
- 7. Umožniť čerpať dotácie aj na RD, v ktorých má sídlo živnostník alebo s. r. o.,** pokiaľ RD slúži primárne na bývanie. Toto sa týka asi 150 tisíc domácností v rodinných domoch. Dobrým príkladom môže byť nastavenie v českom programe – podmienkou je, že viac ako 50% podlahovej plochy v dome musí slúžiť na bývanie. ([úprava zákona č. 555/2005](#); vyžaduje si zároveň vypracovanie schémy štátnej pomoci)
- 8. Zrušiť povinnosť použiť pri zateplení ETICS len s vyhlásením o parametroch systému.** Pri malých projektoch nedáva zmysel žiadať túto povinnosť. Problém pre vlastníkov RD je okrem vyššej ceny hlavne spôsob nákupu materiálu. Vyhlásenie sa ťažko zháňa, čo spomaľuje prípravu projektov. Obdobná požiadavka sa nenachádza ani v českom programe. ([úprava zákona č. 555/2005](#))
- 9. Zvýhodniť realizáciu opatrení v menej rozvinutých regiónoch a v regióne Hornej Nitry** zvýšením príspevku o 10%. ([doplnenie zákona č. 555/2005](#))
- 10. Zvýhodniť použitie materiálov s vydaným environmentálnym prehlásením** zvýšením príspevku o 5%. ([doplnenie zákona č. 555/2005](#); v nadväznosti na doplnenie je potrebná úprava vyhlášky č. 107/2019)
- 11. Investovať do profesionálnej propagačnej kampane** (na tieto účely alokovať každoročne 1% rozpočtu). ([doplnenie zákona č. 555/2005](#))
- 12. Zaviesť konzultačné hodiny.** Zverejniť čas a telefónne číslo na webstránke.
- 13. Vytvoriť potrebné personálne kapacity.** Na základe skúseností z ČR a za predpokladu zjednodušenia procesu posudzovania žiadostí predpokladáme celkovú potrebu približne 30 zamestnancov.

Porovnanie dotačných programov v SR a ČR

	Bývajte úsporne.sk (SK)	Nová zelená úsporám (CZ)
Počet podporených žiadateľov	455 (210 + 245) – zateplenie 398 – NZEB 2016 – 2020 (do 6/2020)	48 000 (celkovo) 2014 – 2020 (do 3/2020)
Vyplatená suma podpory	6 747 000 € (poskytnuté + rezervované)	cca 390 000 000 € (10,7 mld. Kč)
Kontinuálne podávanie žiadostí	Nie	Áno
Maximálna výška príspevku	8000 € (+ 800 €)	cca 20 000 € (550 000 Kč; zateplenie a výmena okien, bez výmeny zdroja a OZE)
Príspevok ako % oprávnených nákladov	Max. 40%	Max. 50% + dotačný bonus (pre RD)
Príspevok na m ² fasády	20 – 30 €/m²	cca 18 – 30 €/m² (500 – 800 Kč/m²) v závislosti od dosiahnutej úrovne
Príspevok na m ² strechy	25 – 33 €/m²	cca 18 – 30 €/m² (500 – 800 Kč/m²) v závislosti od dosiahnutej úrovne
Príspevok na m ² otvorových konštrukcií	39 – 55 €/m²	cca 80 – 140 €/m² (2100 – 3800 Kč/m²) v závislosti od dosiahnutej úrovne
Príspevok na dokumentáciu	800 € (projektová dokumentácia, žiadosť o príspevok, energetický certifikát)	cca 940 € (projektová dokumentácia, energetické hodnotenie budovy a zabezpečenie odborného technického dozoru)
Príspevok na výmenu zdroja tepla	V rámci oprávnených nákladov	1100 – 3800 € (Príspevok na podporované typy zdrojov tepla na jeden RD)

	Bývajte úsporne.sk (SK)	Nová zelená úsporám (CZ)
Čiastočné rekonštrukcie	Áno, len ak neobnovované konštrukcie spĺňajú U_{max}	Áno, základná podmienka pre získanie príspevku je dosiahnuť min. 20% úspory potreby tepla na vykurovanie a zároveň aby v dome nebol hlavným zdrojom kotol na tuhé palivá nesplňujúci 3. emisnú triedu.
Musia konštrukcie, do ktorých sa nezasahuje, spĺňať minimálne tepelnotechnické požiadavky?	Áno, musia spĺňať U_{max}	Pri najnižšom type podpory (A.0) nemusia. V vyšších (A.1 – A.3) musí byť splnení priemerný súčiniteľ prestupu tepla
Podmienka: iba pre RD na bývanie/ vylúčenie RD, v ktorom sídli s.r.o.	RD musí slúžiť výlučne na bývanie	Príspevok JE možné čerpať aj v prípade, že je v RD priestor využívaný ako komerčný (prevádzka, sídlo firmy). Podmienkou je, že viac ako 50% podlahovej plochy v dome musí skutočne slúžiť na bývanie. V žiadosti je potom nutné uviesť, že sa žiada v rámci verejnej podpory.
Možnosť svojpomocného zhotovenia	Áno	Áno (pokiaľ na stavbu nie je potrebné stavebné povolenie)
Je potrebný stavebný dozor?	Nie	Áno, stavebník je povinný zabezpečiť odborný technický dozor
Povinnosť použiť ETICS len s vyhlásením o parametroch systému	Áno	Nie, nie je nutné používať len zatepľovací systém s vyhlásením o parametroch systému. Zabezpečenie minimálnych štandardov kvality výrobkov zapojených do programu sa deklaruje zápisom materiálu alebo výrobku do Zoznamu výrobkov a technológií, ktorý je vedený na stránku programu. Dokumenty preukazujúce technické vlastnosti použitých materiálov a výrobkov je nutné predložiť iba v prípade výrobkov, ktoré nie sú uvedené v Zozname.
Iné zvýhodnenia	X	Realizácia vybraných opatrení v rodinných domoch v Moravskoslezskom, Ústeckom a Karlovarskom kraji je zvýhodnená zvýšením dotačnej čiastky o 10%
Iné zvýhodnenia	X	Použitie materiálov s vydaným environmentálnym prehlásením typu III je zvýhodnené čiastkou o 5%

Prehľad výziev a podporených projektov (byvajteusporne.sk)

Príspevok na zateplenie rodinného domu

Označenie výzvy	Alokácia výzvy (limit žiadostí)	Počet elektronicky podaných žiadostí	Počet listinne doručených žiadostí	Poskytnuté príspevky (počet projektov)	Rezervované príspevky (počet projektov)	Žiadosti v konaní	Nepodporené projekty
1/2016 (ukončená)	6,5 mil. € (1000)	230	135	136 207,93 € (29)	0,00 € (0)	0	106
2/2016 (ukončená)	3,25 mil. € (500)	95	62	75 702,48 € (15)	0,00 € (0)	0	47
3/2017 (ukončená)	4,4 mil. € (500)	264	164	454 737,15 € (62)	0,00 € (0)	0	102
4/2018 (ukončená)	4,4 mil. € (500)	99	80	304 098,57 € (41)	0,00 € (0)	0	39
Z5/2019 (prebiehajúca)	4,4 mil. € (500)	296	265	408 941,12 € (59)	1 425 600,00 € (162)	0	44
Z6/2020 (prebiehajúca)	1,32 mil. € (150)	150	118	27 485,65 € (4)	730 400,00 € (83)	25	6
SPOLU	—	1134	824	1 407 172,90 € (210)	2 156 000,00 € (245)	25	344

Zdroj: MDV SR, vlastná úprava (k 29. 6. 2020)

Príspevok na rodinný dom s takmer nulovou potrebou energie

Označenie výzvy	Alokácia výzvy (limit žiadostí)	Počet elektronicky podaných žiadostí	Počet listinne doručených žiadostí	Poskytnuté príspevky (počet projektov)	Žiadosti v konaní	Nepodporené projekty
N1/2019 (ukončená)	4,0 mil. € (500)	500	480	3 184 000,00 € (398)	1	81
N2/2020 (prebiehajúca)	1,6 mil. € (200)	—	—	—	—	—
SPOLU	—	500	480	3 184 000,00 € (398)	1	81

Zdroj: MDV SR, vlastná úprava (k 29.06.2020)

ADRESA: Račianska 88 B, 831 02 Bratislava
KONTAKTY: Predseda Správnej rady, Peter **Robl**, robl@bpb.sk
Riaditeľka, Katarína **Nikodemová**, nikodemova@bpb.sk

 **BUDOVY
PRE BUDÚCNOSŤ**